

როგორც დასაბუთებით, სამართლებრივი მამის გვარის ბავშვისთვის მინიჭება შეენიშნა მდგომარეობაში, რომელიც უკანასკნელის ინტერესებს, რადგან არასრულწლოვანს სოციალურ სფეროში სწორედ იმ გვარით იცნობდნენ, რომელსაც ის ატარებდა. ამასთან, სამართლებრივი მამის გვარის ბავშვისთვის მიკუთვნება ვერ გამოდგებოდა მათი ურთიერთობის აღდგენის საფუძვლად და, გარდა ამისა, ბავშვისთვის მამის გვარის მინიჭების ტრადიცია მხედველობაში არ მიიღება.

ნინო ქავჭავაძე

► 2.2 - 1/2021

გაშვილებაზე თანხმობის გამოხმობა

1. გაშვილებაზე თანხმობის გამოხმობა იწვევს ბავშვის პოტენციური მშვილებლის ოჯახისგან გამოცალკევებას მხოლოდ მაშინ, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება ბავშვის ინტერესებს.

2. გაშვილებაზე თანხმობის გამოხმობისას, როცა ბავშვი დაბადებიდან პოტენციური მშვილებლის ოჯახში ცხოვრობს, ბავშვის მშობელთან დაბრუნების საკითხის გადაწყვეტისთვის მტკიცების საგნის მიღმა რჩება შეპირისპირება იმისა, ვისთან შეექმნება ბავშვს უკეთესი პირობები. ბიოლოგიურ მშობელთან დაბრუნება გამოირიცხება მხოლოდ მაშინ, თუ ამით ბავშვის ფსიქიკას ზიანი მიადგება.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 1999, 1206-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 13 ოქტომბრის განჩინება № ას-604-563-2017

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მცირეწლოვანი ბავშვის ფაქტობრივმა აღმზრდელმა სარჩელი აღძრა ბავშვის ბიოლოგიური მშობლის წინააღმდეგ მისთვის მშობლის უფლების შეზღუდვისა და ბავშვის მეურვედ დანიშვნის მოთხოვნით. მოსარჩელემ მიუთითა,

რომ მოპასუხე ფეხმძიმობის პერიოდში მის ოჯახში ცხოვრობდა და ბავშვის გაჩენის შემდეგ ბიოლოგიურ დედასთან ერთად მიმართა უფლებამოსილ ორგანოს, რის ფარგლებშიც მშობელმა გამოხატა თანხმობა ბავშვის მოსარჩელისთვის მიშვილებასთან დაკავშირებით. მცირეწლოვანი დაბადებიდან იზრდებოდა მოსარჩელესთან. მოგვიანებით ბიოლოგიურმა დედამ გადაიფიქრა და დააფიქსირა ბავშვის დაბრუნების ნება, შესაბამისად, შეჩერდა შვილების პროცედურა. მოსარჩელე ასაბუთებდა, რომ ბავშვის მისგან განცალკევება მის ფსიქიკას ზიანს მიაყენებდა. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მშობლის უფლების შეზღუდვის მოთხოვნა სამართლებრივი საფუძვლის არმქონე იყო. შეგებებული სარჩელით ბიოლოგიურმა მშობელმა მოითხოვა შვილის მისთვის დაბრუნება.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

პირველი ინსტანციის სასამართლომ დააკმაყოფილა შეგებებული სარჩელი იმაზე მითითებით, რომ ფსიქოლოგის დასკვნა არ ადასტურებდა ბავშვის ბიოლოგიური მშობლისთვის დაბრუნებით ბავშვისთვის უარყოფითი შედეგების დადგომის შესაძლებლობას. გადანაცვლება მოსარჩელემ გაასაჩივრა და განმარტა, რომ ბავშვის აღმზრდელისგან ჩამოშორების უარყოფითი შედეგებს ადასტურებდა სოციალური მუშაკის შესაბამისი დასკვნა, ამასთან, სასამართლოს მხედველობაში უნდა მიეღო ბიოლოგიური დედის მიერ თავდაპირველად გამოვლენილი ნება შვილის გაშვილებასთან დაკავშირებით. სააპელაციო სასამართლომ შედეგი უცვლელი დატოვა. უშედეგო აღმოჩნდა მოსარჩელის საკასაციო საჩივარიც: მესამე ინსტანციის სასამართლომ გაიზიარა ქვედა ინსტანციის სასამართლოების დასაბუთება.

III. კომენტარი

სამივე ინსტანციის გადანაცვეტილებებში შემოთავაზებული მსჯელობა შეესაბამება საოჯა-

ხო სამართლით დადგენილ პრინციპს ბავშვის საუკეთესო ინტერესების უპირატესად გათვალისწინების შესახებ (სკ-ის 1999-ე მუხლი). ამავ პრინციპიდან გამომდინარეობს ის, რომ ბიოლოგიური მშობლის მოთხოვნა ბავშვის დაბრუნებასთან დაკავშირებით არ უნდა მიიჩნეოდეს ავტომატურად დასაბუთებულად, ვიდრე არ გამოირიცხება უარყოფითი ეფექტის შესაძლებლობა, რომელიც შეიძლება იყოს გამოწვეული შვილის ფაქტობრივ აღმზრდელს ჩამოშორებით. თუკი მშობლისა და შვილის დარი ურთიერთობა უკვე დადგა იმგვარად, რომ ბავშვის ბიოლოგიური მშობლისთვის დაბრუნება ეწინააღმდეგება მის ინტერესებს, მშობლის უფლება არარეალიზებადი ხდება. ასეთ შემთხვევაში სახელმწიფო მაინც არღვევს უფლებამოსილი პირების უფლებას, თუმცა არა იმიტომ, რომ ვერ უზრუნველყოფს ბავშვის დაბრუნებას, არამედ იმგვარი დაგვიანებული რეაგირებით, რომელმაც საშუალება მისცა ფაქტობრივ აღმზრდელსა და ბავშვს, ჩამოეყალიბებინათ მშობლისა და შვილის დარი ურთიერთობა.¹

ნინო ქავშაია

► 3.1 - 1/2021

საარბიტრაჟო შეთანხმების ნამდვილობის წინაპირობები

1. საარბიტრაჟო დათქმის შეთანხმებულად მიჩნევისთვის, აუცილებელია დგინდებოდეს მხარეთა ნება მათ შორის წარმოშობილი დავების საარბიტრაჟო დაწესებულებისა და არა სასამართლოს მიერ განხილვასთან დაკავშირებით.

2. საარბიტრაჟო შეთანხმებიდან უნდა დგინდებოდეს კონკრეტული საარბიტრაჟო დაწესებულება, რომელმაც უნდა განიხილოს დავა.
(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

„კერძო არბიტრაჟის შესახებ“ კანონის მე-2 მუხლი (ახალი კანონი „არბიტრაჟის შესახებ“, მე-8 მუხლი).

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-176-503-09

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელე კომპანიამ სარჩელი აღძრა ორი მოპასუხე კომპანიის წინააღმდეგ და მოითხოვა საარბიტრაჟო შეთანხმების არარსებობის დადგენა. კერძოდ, მხარეთა შორის გაფორმებულ ხელშეკრულებაში მითითებული იყო, რომ დავის არსებობის შემთხვევაში იგი უნდა გადაწყვეტილიყო „საქართველოს საარბიტრაჟო სასამართლოს მიერ.“ მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ აღნიშნული ჩანაწერით დავის განხილვის უფლება ენიჭება არა არბიტრაჟს, არამედ სასამართლოს; ამასთან, სადავო ჩანაწერით დავების განხილვის უფლებით აღიჭურვა „საქართველოს საარბიტრაჟო სასამართლო“, ასეთი სახელმწიფო ინსტიტუტი კი არ არსებობს.

მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და მიუთითეს, რომ ხელშეკრულებით დავების გადაწყვეტა გათვალისწინებული იყო საარბიტრაჟო ინსტიტუტის მიერ და ხელშეკრულების ჩანაწერი აკმაყოფილებდა „კერძო არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლით გათვალისწინებული ყველა რეკვიზიტს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რასაც დაეთანხმა სააპელაციო სასამართლოც. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ საარბიტრაჟო შეთანხმება მხარეთა შორის გარეგნული ერთ-ერთი სახეა, რომლის შინაარსიც სკ-ის 52-ე მუხლის საფუძველზე მისი განმარტებით უნდა დადგინდეს. სასამართლომ მიუთითა, რომ „კერძო არბიტრაჟის შესახებ“ კანონით მოთხოვნილი არ არის დავის განმხილველ კონკრეტულ კერძო არბიტრაჟზე შეთანხმების ვალდებულება, ამდენად მისი მიუთითებლობა ვერ გახდება შეთანხმების ბათილად ცნობის საფუძველი.

¹ ECtHR, W. v. the United Kingdom, No. 9749/82, 8 July 1987, § 68-69.